

De lekke vertrouwenscommissie

Drie weken geleden schreef Winnie Sorgdrager in deze rubriek over integriteit, waarbij ze ook de casus Van Rey – Offermans aanhaalde. Offermans solliciteerde naar het burgemeesterschap van Roermond en kreeg gedetailleerde informatie van Van Rey uit de vertrouwenscommissie. Offermans is daarvoor veroordeeld. Sorgdrager schreef: “Maar hoe vaak gebeurt dit niet bij burgemeestersbenoemingen?” en sloot af met: “Kandidaten zijn gewaarschuwd: geen briefing meer van partijgenoten! Maar ja, als je elkaar ergens toevallig treft ...”. Laten we dit de Sorgdrager-these noemen: bij burgemeestersprocedures wordt vanuit de vertrouwenscommissie veelvuldig informatie aan kandidaten doorgespeeld.

Het is de vraag of je ooit achterhaalt hoe vaak het gebeurt, want zulke telefoontjes worden natuurlijk niet gedeeld met de andere commissieleden. In de rechtszaak had Offermans ter verdediging aangevoerd dat iedereen elkaar toch belt tijdens zo’n procedure. Het was een veeg teken dat niemand daarop heeft gereageerd, al was het maar in de vorm van een jij-bak: “misschien dat VVD’ers dat altijd doen, maar wij van partij X doen dat nooit”. Dat het stil bleef, zou een ondersteuning kunnen vormen voor de Sorgdrager-these. Een rondje bellen naar wat griffiers, secretarissen, wethouders en fractievoorzitters die de laatste jaren bij vertrouwenscommissies betrokken zijn geweest, levert een eenduidige reactie op: ze hebben geen enkele indicatie dat het bij hen gebeurd zou zijn en zelf hebben ze het natuurlijk absoluut niet gedaan. Na wat doorvragen komt de reactie dat je het natuurlijk nooit uit kunt sluiten, al kunnen ze zich het in hun geval niet voorstellen.

Waarschijnlijk klopt de Sorgdrager-these wel. In de eerste plaats zijn de lijnen kort, want het lokale bestuur omvat een beperkt gezelschap dat elkaar op allerlei plaatsen en bij talloze gelegenheden treft. Verder zijn de partijbelangen groot. Het parachuteren van een kandidaat kan niet meer, maar elke partij blijft ook tijdens het proces alles proberen om iemand uit hun geledingen benoemd te krijgen. Zeker vanaf de wat grotere gemeenten zitten partijen er bovenop en weten soms verrassend veel over het verloop. Ten derde is de kans op ontdekking minimaal. Sterker nog, juist de vermeende vertrouwelijkheid schept ruimte om informatie door te spelen. Wie zal het ooit weten, als je er helemaal niet over mag praten en na afloop alle stukken voor 75 jaar opgeborgen blijven? En tenslotte: als je iemand helpt, staat die ander bij jou in het krijt. Overigens worden partijloze kandidaten zonder “eigen” contact in de commissie hierdoor benadeeld, omdat niemand een prikkel heeft om hen te helpen. Hooguit om in de tweede ronde een kandidaat van een andere partij een hak te zetten.

Zolang de gemeentewet vertrouwenscommissies vereist, is er maar één oplossing voor dat inherent lekke karakter. Zodra de vertrouwenscommissie heeft bepaald wie wordt uitgenodigd, wordt eveneens onderling afgesproken wie welke kandidaat tussentijds gaat informeren. Briefing krijgt zo een vaste plaats in de procedure, de commissieleden hoeven er onderling niet geheimzinnig over te doen en geen enkele kandidaat wordt bevoordeeld. Als lekken naar kandidaten toch veelvuldig voorkomt, kunnen we het maar beter formaliseren.

Marcel van Dam

SC, 11 maart 2014